

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 73/09-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť K. T., N., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., G., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 35, čl. 36, čl. 40 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie B. č. 730 901 9641 z 9. septembra 2006, rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2009 (po doplnení 10. februára 2009) doručená sťažnosť K. T., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. B., G., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 35, čl. 36, čl. 40 a čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie B. (ďalej len „Sociálna poisťovňa“)

č. 730 901 9641 z 9. septembra 2006, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 25. júla 2005 utrpel vážny pracovný úraz, v dôsledku ktorého sa podľa vlastného vyjadrenia stal plne invalidným. Aj napriek tomuto tvrdeniu mu Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 730 901 9641 z 9. septembra 2006 priznala len čiastočný invalidný dôchodok. Keďže sťažovateľ prejavil nespokojnosť s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, žiadal o jeho preskúmanie krajským súdom. Na základe toho krajský súd napadnuté rozhodnutie správneho orgánu preskúmal a rozsudkom č. k. 4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008 ho potvrdil. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008 tak, že prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tvrdil: „Najvyšší súd SR potvrdil rozsudok KS v Prešove a to napriek tomu, že sa poškodený dovoľával komplexného znaleckého dokazovania príslušným zdrav. ústavom, ktorý aj navrhovala tiež vykonať znalkyňa ustanovená krajským súdom... Poškodený netvrdí, že jeho zdravotný stav po úraze sa nemohol zlepšiť, ale nie po uplynutí formálnej jednoročnej podpornej doby PNS, kedy mal naplánované ošetrojúcimi lekármi nemocnice v P. rôzne a dlhšie liečenia. Toto si mal krajský ale aj najvyšší súd náležite znalecky preveriť...“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal:

„1. Aby ústavný súd rozsudok NS – SR, tak ako je to navrhované zrušil a vec vrátil súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Taktiež je potrebné zrušiť aj rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené nesprávne rozhodnutie soc. poisťovne...“

2. Sťažovateľ má právo na náhradu škody v sume 145.536,- Sk a túto mu je povinná zaplatiť soc. poisťovňa – ústredie B.

Najmä sťažovateľ sa domáha toho, aby vec bola vrátená späť najvyššiemu súdu a následne krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie...

Z doterajších súdnych konaní je úplne jasné, že sťažovateľovi boli porušené jeho ústavné práva a to:

1. právo čl. 35 – 36, 40 ústavy – práva na prácu a ochranu zdravia,

2. právo na súdnu a inú právnu ochranu, čl. 46 ústavy...

Sťažovateľ požaduje náhradu trov doterajších konaní. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Pri prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených základných práv rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 730 901 9641 z 9. septembra 2006 a rozsudkom krajského súdu č. k. 4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Ústavný súd zistil, že v namietanej veci sťažovateľ podal všeobecnému (krajskému) súdu žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne, o ktorej rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008 tak, že napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom v rámci odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008 tak, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebol príslušný na preskúmanie namietaného rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pretože to patrilo do právomoci všeobecného (krajského) súdu rozhodujúceho v rámci správneho súdnictva (§ 244 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku) a zároveň preskúmanie zákonnosti tohto rozhodnutia patrilo do právomoci odvolacieho (najvyššieho) súdu. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že z ústavného hľadiska je preň podstatné a určujúce len preskúmanie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 60/06, III. ÚS 310/07).

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 35, čl. 36, čl. 40 a čl. 46 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 ústavy zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä...

c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci...

Podľa čl. 40 ústavy každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 730 901 9641 z 9. septembra 2006 bol sťažovateľovi od 23. júna 2006 priznaný invalidný dôchodok v sume 5 354 Sk mesačne a od 1. júla 2006 mu bol invalidný dôchodok zvýšený na sumu 5 673 Sk mesačne.

Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, o ktorej rozhodol krajský súd rozsudkom č. k.

4 Sd 187/06-60 z 20. mája 2008. V predmetnej žalobe sťažovateľ v podstate tvrdil, že nesúhlasí so zistením Sociálnej poisťovne, že jeho pracovná schopnosť v dôsledku pracovného úrazu poklesla o 60 %. Sťažovateľ totiž vyslovil názor, že v dôsledku tohto pracovného úrazu nie je vôbec schopný vykonávať žiadnu prácu, a preto žiadal krajský súd o vykonanie dokazovania, ktorým by sa preukázali jeho tvrdenia.

Krajský súd vo svojom rozsudku, ktorým potvrdil napadnuté rozhodnutie Sociálnej poisťovne, v úvode odôvodnenia okrem iného konštatoval, že v priebehu konania vypočul účastníkov konania, oboznámil sa s posudkovým a dávkovým spisom Sociálnej poisťovne, odborným posudkom, znaleckým posudkom č. 7/2007 z 13. novembra 2007 znalkyne MUDr. M. H., ako aj s ostatným spisovým materiálom. V rozhodnutí zároveň uviedol obsah napadnutého rozhodnutia Sociálnej poisťovne, závery posudkovej lekárky Sociálnej poisťovne obsiahnuté v zápisnici z 12. decembra 2006, ako aj závery posudkovej lekárky MUDr. K. V., ktoré boli obsahom zápisnice z 20. apríla 2007. Keďže sťažovateľ nebol spokojný ani s týmito závermi posudkovej lekárky, krajský súd nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou MUDr. M. H. z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia neurologie. Ako vyplýva z rozhodnutia krajského súdu, znalkyňa vyhotovila 12. novembra 2007 znalecký posudok č. 7/2007. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že „v časti III. posudku konštatuje, že rozhodnutie posudkovej komisie o uznaní 60 % zníženia schopnosti na prácu v tom čase (1,5 mesiaca od operácie chrbtice) mohli byť dôvodom uznať u navrhovateľa zníženie jeho pracovného potenciálu o 60 % v porovnaní so zdravým občanom, čo je z pohľadu znalca nanajvýš priaznivé hodnotenie z hľadiska neurologického“. Okrem toho krajský súd neopomenul reagovať na návrh sťažovateľa na nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania. V rozsudku totiž krajský súd uviedol, že nepovažoval za potrebné toto kontrolné znalecké dokazovanie nariadiť, „pretože súdom ustanovená znalkyňa dostatočne zodpovedala na otázky týkajúce sa jeho zdravotného stavu a komplexne zhodnotila a posúdila všetky ním popisované zdravotné ťažkosti“.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom dôvodil tým, že nie je možné, aby rok po utrpení pracovného úrazu bola jeho pracovná schopnosť znížená len o 60 % oproti pracovnej schopnosti zdravého jedinca, a preto žiadal najvyšší

súd o doplnenie dokazovania a ustanovenie „kolektívneho znalca“ na posúdenie jeho zdravotného stavu. Z uvedeného dôvodu žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008, ktorým napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd stručne uviedol dosiaľ zistený skutkový stav, argumenty sťažovateľa obsiahnuté v odvolaní, ako aj vyjadrenie Sociálnej poisťovne k odvolaniu sťažovateľa.

Z relevantnej časti odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu okrem iného vyplýva:

„Zdravotný stav navrhovateľa opakovane posudzovali na základe zákona ustanovení posudkoví lekári, ako to podrobne s výsledkami ich zistení uviedol vo svojom rozsudku krajský súd. Na základe námietok navrhovateľa krajský súd nariadil aj znalecké dokazovanie. S obsahom posudkov posudkových lekárov a znalkyne sa krajský súd náležite a podrobne vo svojom rozhodnutí zaoberal a nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by medicínske závery posudkových lekárov spochybnila a ich posudky neboli spochybnené ani súdom určenou znalkyňou. Posudky po vyšetrení navrhovateľa, ako aj na základe jeho zdravotnej dokumentácie sú jednoznačné so zhodným konštatovaním, že miera poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť nie je viac ako 60 %. Posudkoví lekári zhodnotili zdravotný stav navrhovateľa v súlade s postupom, ktorý zákon predpisuje, ich posudky sú úplné a presvedčivé. Na základe posudkov dospel aj odvolací súd k záveru, že skutkové okolnosti týkajúce sa zdravotného stavu navrhovateľa sa dostatočne ozrejmili a preto nevidel dôvod na ďalšie znalecké dokazovanie, najmä ak navrhovateľ nepredložil žiadne iné medicínske nálezy, ktoré by spochybnili podané posudky. Samotnú nespokojnosť navrhovateľa s posudkovými zisteniami súd nemôže považovať za dôvod na nariadenie ďalšieho dokazovania.“

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom

do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 397/08).

Ústavný súd v prípadoch, keď sa zaoberal porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyslovil, že právo na spravodlivý súdny proces neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nie je možné považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 67/06).

Podstatou sťažovateľovej námietky bola nespokojnosť s rozhodnutím najvyššieho súdu z dôvodu, že tento súd potvrdil prvostupňové rozhodnutie krajského súdu, a to aj napriek tomu, že podľa jeho názoru rozsah dokazovania zameraný na zistenie jeho zdravotného stavu nebol dostatočný. Sťažovateľ vyslovil názor, že práve neustanovením „kolektívneho znalca“ na zistenie jeho zdravotného stavu bol uznaný len za čiastočne invalidného, aj keď podľa jeho udania rok po ťažkom pracovnom úraze nemohol vykonávať žiadnu zárobkovú činnosť. Z uvedeného dôvodu sa sťažovateľ domnieval, že rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 35, čl. 36, čl. 40 a čl. 46 ústavy.

Ústavný súd preskúmal rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 129/2008 z 30. októbra 2008, ktorý spĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti, ktoré musia rozhodnutia všeobecných súdov obsahovať, aby bolo možné konštatovať ich zlučiteľnosť s obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V namietanom rozsudku najvyšší súd vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, tvrdení sťažovateľa obsiahnutých v odvolaní a vyjadrenia Sociálnej poisťovne jasne predostrel argumenty a dôkazy, ktoré ho viedli k záveru o dostatočnom a náležitom zistení zdravotného stavu sťažovateľa. Okrem toho

najvyšší súd poukázal na skutočnosť, že zdravotný stav sťažovateľa bol posudzovaný opakovane a že závery lekárov o poklese schopnosti sťažovateľa vykonávať zárobkovú činnosť nie viac ako o 60 % boli zhodné a jednoznačné. Najvyšší súd súčasne uviedol, že v rámci konania sťažovateľ nepredložil také dôkazy, ktoré by závery posudkových lekárov spochybnili.

S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže v danom prípade šlo o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu všeobecnými súdmi v rámci správneho súdnictva, ústavný súd mal na pamäti aj svoju judikatúru spojenú so základným právom podľa čl. 46 ods. 2 ústavy, podľa ktorej v prípade, keď sa rozhodnutie správneho orgánu (bez ohľadu na jeho druh či formálne označenie, ale predovšetkým s prihliadnutím na jeho obsahovú stránku) dotýka niektorého zo základných práv a slobôd, z právomoci súdov nesmie byť vylúčené. Vylúčenie takéhoto rozhodnutia zo súdneho preskúmavania (v správnom súdnictve) môže signalizovať porušenie čl. 46 ods. 2 poslednej vety ústavy. Základnému právu uvedenému v čl. 46 ods. 2 ústavy preto zodpovedá taký postup súdu, v rámci ktorého hodnotí nielen formálne znaky rozhodnutia predloženého mu na súdne preskúmanie, ale aj to, či sa toto rozhodnutie svojím obsahom nedotýka niektorého zo základných práv alebo slobôd účastníka konania. Postup súdu, v ktorom zanedbal niektorý z týchto prvkov, zakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy (obdobne II. ÚS 50/01, III. ÚS 310/07).

Vzhľadom na to, že najvyšší súd spôsobom súladným so zákonom preskúmal prvostupňové rozhodnutie krajského súdu, a tým v konečnom dôsledku aj závery správneho orgánu (Sociálnej poisťovne), pričom svoje zistenia a právne názory v napadnutom rozsudku celkom zreteľne aj formuloval, nedopustil sa konania, ktoré by zakladalo

predpoklad porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 2 ústavy. Z uvedeného dôvodu sa sťažnosť aj v tejto časti javí ako zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal aj porušenie takých základných práv (čl. 35, čl. 36 a čl. 40 ústavy) označeným rozsudkom najvyššieho súdu, ktorých obsahom je okrem iného aj právo na zárobkovú činnosť, právo na prácu, právo na primerané hmotné zabezpečenie, právo na ochranu zdravia pri práci, ako aj na ochranu zdravia vôbec a podobne.

Keďže ústavný súd sťažnosť v časti pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy označeným rozhodnutím najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, v ďalšej časti sťažnosť, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 35, čl. 36 a čl. 40 ústavy, ústavný súd odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí. Sťažnosť v tejto časti nebola odôvodnená, a to napriek tomu, že sťažovateľ je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom.

Na základe uvedených skutočností bolo potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2009